

SZENTESÉs VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.

Előfizetési ár:

Negyedévre 2 korona 50 fill. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Görög-udvar,
hová a késiratok címzendők

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket

a kiadóhivatal

mérsékelt áron számít fel.

Osztályharc és osztálytudat.

Svédországban távoli jövődő zenéjeként hangzik az általános sztrájkban résztvevő munkások harci lármája. Több mint tíz napja tart már az általános sztrájk s éppen ez a körülmény mutatja, hogy nem olyan általános, mint aminőnek a munkások terveztek a diadal érdekében. Nem közelg tehát ott sem az utópista apostolok által hirdett nagy nap, amelynek meg kellene hoznia a szocialisztikus berendezkedést, sőt a proletáriátus diktatúráját sem lehet a küzdőknek remélniök a marxi elmélet szerint.

Mindazonáltal a megtisztult, a különböző elméletek választóvizében a jövő számára kialakult szocializmus diadalát hirdeti ez az összecsapások nélkül való harc, vér és utcarolászok híjával való forradalom. A svéd munkásság ritka fegyelmelztsége példát mutat a vér nélküli küzdelemre, a világ proletárjainak, akik annyiféle úton keresték eddig a szép jövődöt.

Nagy tanulságai vannak a tőlünk távol zajló svéd sztrájkknak, amelyekből a magyar polgárság is okulást merithet.

Az osztályharc, amely Svédországban most általános sztrájkra vezetett, nem egyedül ottani elszigetelt jelenség. Vivják azt a harcot mindenütt a világon, ahol érdek áll érdekekkel szemben, ahol nyomorgók és javakban dúsalkodók néznek egymásra haragos pillan-

tással. Tulajdonképpen minden politikai harc szocialis küzdelem, csak osztály- és érdekeljegleget szokták elvek és ugynevezett szent célok mögé bujtatni.

Magyarországon is vívódik az osztályharc. Hatalmas érdekek rejtett rugói mozgatják a pártokat, csoportokat, embereket. Bűnös önzésnek lepezett pengéi ejtenek sebeket az igazságon, a méltányosságon s haszontalan harcok, szennyes indulatu csaták hátráltatják a haladás diadalának elérését. Hányszor vérzik el az igaz ügy, a becsületes vállalkozás ezekben?

Nálunk az érdekek harca sokkal veszedelmesebb, mint egy megkristályosodott társadalomban letolyó szocialis küzdelem. Csupa forrongás, fejtelenség, tájékozatlanság minden vonalon, amelynek hü képe tükröződik a politikában. Hiányzanak a biztos szempontok, távoli szemléli az eseményeknek azok, akik a vezetésre vannak hivatva, hiányzik az együvé tartozó emberek sokaságának lelkéből az osztálytudat: annak ismerete és átérézése, hogy azoknak, akik együvé tartoznak, közös minden érdekük, tehát egyöntetűen kell sikra szállaniok az életért. Mert az életjegyében folyik le minden harc. Az életjegyében tömörülnek szakszervezetekbe a munkások ezrei, indulnak a politikai pártok zászlai alá polgárok s az életjegyében nyomják le ezek fölőrekvését a magasabb osztályok, amelyeknek a vagyon, a rang, vagy más dolgok tekintetében kiváltságaik vannak a több-

ség rovására a multból visszamaradva.

És mindezeknek az osztályoknak különböző fogalma van az életéről. A jövődő magyar munkáspártja, amely most a kialakulás forrongásának nehéz korszakában vergődik, még alig szerepelhet számottevő tényezőként. Bizonytalan ideálokat rejtető, ködös világnézete van most még a magyar munkásságnak, amely csak legutóbb kezd járni a szakszervezetek iskoláját. Felhős, istennyilas égboltozatot látnak maguk fölött a küzdelemre vágyó munkástömegek. Itt-ott tör csak át a homályon a vörös napnak egy-egy sugara. Szomorúan konstatalhatja tehát a dolgokat és eseményeket higgadtan szemléli, hogy itt még nincs osztálytudat.

A magyar polgárságról még szomorúbb képet alkothatunk magunknak. Idegen érdekek szekere elé fogva feszítik meg robotba tört erejüket a polgárok. Összhangtalanság, nemtörődömség, szörnysüges letargia bénítja meg a demokrata akarat hatalmát. A régi ideálok képe elmosdott. Ki törődik ma Kossuth Lajos eszméivel, ki emlékszik a haladást sürgető Széchenyi tanítására, ki tiszteli Deák Ferenc örökségét? Epigonok kerültek a nagyok helyére s a polgárság, amely 1848-ban méltóságának, erejének tudatában a csatamezőkön vívta ki legfényesebb diadalát, ma lelketlen tömeg, szétvert corda, amelyet szanaszét terelnek hűtlen pásztrok. Bukásában is diadalmas volt egykor. Világosnál eltemették a dicső har-

TÁRCA.

Két lövés.

Irta: Mosonyi Gizella.

Ezredes Úr!

Az újságban olvasom, hogy Bodoky Endre öngyilkos lett. Rögtöni halál. Nem igaz! Én öltem meg őt! Tudatosan, szándékkal, előre kiszámítva tettemet. Az orvosoknak ne higgyenek, ők maguk sem tudják tulajdonképpen mi baja volt, ráfogják, hogy ideges szívgyöngesség, hisztéria, pillanatnyi címezavar s még egy pár mászó, mi nem jut hamarosan eszembe — készítették tettenék elkövetésére, pedig én tudom legjobban, hogy nem volt neki semmi ilyen baja. Egészen más kergette őt halálba.

Ezredes úr! Ugye Ön ismerte a mi családukat, ugye Ön tudja, hogy az a kastély, melyben évtizedek óta lakunk ősrégi, nemesi kuria, mely egyik ágról a másikra szállt s amelyben én előkelő, nagyúri kör-

nyezetben nevelkedtem fel, minden elképzelhető jölet közt. Nem volt olyan kivánságom, amit rögtön ne teljesítettek volna, mert széles voltam, dacos, elkényeztetett. Mindennem volt s mégis hiányzott valami, aminek eleinte nem tudtam nevet adni, csak most, oh most tudom, hogy úgy hívják: szeretet.

Értsen meg: nem vagyok halatlan szülőim iránt, hisz ők szeretnek engem a maguk hideg, előkelő módjuk szerint, de ez nem az, ami után én vágyom, ez nem a szív melege, csak a nevelt leány iránt érzett jóakarát. — Ön talán nem is tudja, hogy én csak fogadott gyermek vagyok. Apam Baullier marquis volt, anyám Szentlaky leány. Szentlaky Aurel báró gyamapán húga. Édes apám hősi halált halt a harctéren, jó anyámnak pedig életébe került az, hogy én most itt vagyok ezen a sarktéken.

Ezredes úr! Csodálkozik ön azon, hogy én, arisztokrata leány, kinek már nevelése folytán is finom lelkületűnek kell lennem, ilyen hideg közönnnyel beszélék családomról? Ne higgye, hogy érzéketlen, gőgös leány va-

gyok, nem, csak elfáult attól, amit gyermekkorom óta látam. Hogy mit? Persze a külvilág nem tud semmit a mi belső életünkről, csak azt, hogy haztartásunk a legfényesebb, családi életünk a legpéldásabb. Igen ám, Mikor nagy ebéden a papa ragyogó ékesszólásával elkaprátatja vendégeinket s mikor a mama az ő kedves, szelíemes beszédeivel valósággal magavai ragadja őket. De hallgattak volna meg csak egyszer azokat a beszélgetéseket, amelyek zárt ajtók mögött, maguk közt fojnyak le, megértették volna rögtön, miért kereseim ezt a valamit s tulajdonképpen mégis semmit; ami nekem neve lélek.

Gyámzüleim valósággal gyűlöltek egymást. A civódások napirenden voltak s hónapok multak el, hogy egymásközt egy egy baratságos szót is alig váltanak. Búske mindkettő, egyik sem akarta magát a másik előtt megalázni s így rendszerint haragban voltak.

Minden szerelmi házasságnak ez szokott a vége lenni? — Ugye nem? Milyen rossz az, ha örökösen félreértik egymást s nem

cot, amely után azonban tovább élt a polgári öntudat. Ma már vége ennek: a magyar polgárságban már nincs osztálytudat.

Magyarország földjén tehát egyáltalán hiányzik az osztálytudat? Ó, nem. Hatalmas osztálytudata van az ezerholdas mágnásoknak s a szegénység elvét hirdető, de világi javakban dúsuló papi hierarkiának: szóval az agrárius tömegnek. Mint üstökös rohog előre biztosan megszabott pályáján a többi osztályokat elnyomó és érdekcsoport. S a kométa farkaként vonul utána a megszüdült polgári töredékek csoportja. Ennek a kis csoportnak van osztálytudata. Ismeri erejét, számot vet hatalmával és azt a legteljesebb mértékben kihasználja a nemzet nagy többségének rovására. És minden cselekedet, amely ennek az osztály-tudatnak jegybe folyik le, szükségképpen osztályharc. Mert a modern korban nem fegyverrel, sem a véres forradalom eszközeivel vívják az osztályharcot. Magyarországon tehát ezidőszert nem a bukássárga, hanem a felső osztályok vívják a hatalmas osztályharcot. És sikerrel, győzelemmel küzdenek, mivel fegyvereik az osztálytudat legrefináltabb eszközei.

Leplezett csaták halk zaja veri föl a csöndet idehaza is, amig csendalkozva tekintünk Svédország munkásainak néhez harca felé. Megcsodáljuk azoknak példásan tömörített erejét s nem veszünk észre, hogy szép Magyarországon is egyre folyik a szervezkedés a polgárság nélkül — ellene. A fölünk távol folyó harc tanulságaiból okulást kell merítenie a magyar polgárságnak. Meg kell értenie, hogy osztálytudat nélkül nincs egyöntetűség, nincs erő, amely győzelemre vezetne. A magyar polgárságnak föl kell ébrednie hosszú álmából.

(K. D.)

enged egyik sem. Nagyon nehéz volt ezt eleinte megértenem s úgy fáj, ha végig hallgattam egy-egy ilyen jelenetet. Nincs itt szeretet, csak gyűlölet, amit takarni kell édes mosolygással, hogy ne sejtsek az idegenek.

Lassankint annyira megszoktam ezt a hazugsággal, képmutatással tele életet, hogy hidegen hagyott minden gúnyos, élesebb kifejezés, közönyösen érintett a kiabálás.

Hat ért-e már ezredes úr, hogy kivágytam ebből a világból valami más, valami olyas után, amit itthon a legjobb akarat mellett sem tudtam megkapni: egy kis szeretet után. Hiszen a képviselő, az a nagy, elbizakodott ember, kinek csak szülem akarata lettem menyasszonya, nem engem szeret, hanem a hozományomat. Tchekek-e hat róla, ha nem úgy történt minden, mint ahogy tervezve, kiszámítva volt.

Egy kis huszárhadnaggyal ismerkedtem meg a jégen. Úgy történt a dolog, hogy én a műkorcsolyázást tanultam, egy elkerített részen, a part felé, hol nem zavart senki. Tchehat abban a tudatban, hogy ugy sem fognak ott figyelni, batran iveltem s ment is a tanulás nagyszerűen! Hanem egyszerre csak a legnagyobb s legművészibb mutatóványomnál úgy elestem, hogy pár percig képtelen voltam mozdulni, ott guggoltam a jégen, nem

Szellemi proletárság. Javában benne vagyunk még a kanikulában, de nem nagy idő múlva vége már a diákok aurea actasának. A iskolák kapui újra megnyílnak és a kapurítas aktusát sablonos pedagógia leckék kísérik nyomon, amelyek évről-évre megjelennek az újságok hasábjain. Szerkesztés, hiu remények kifejezése valamennyi; inkább a témahiány kergeti őket napvilágra, mintsem új eszmék, egészséges, gyakorlati eszmék adnak nekik jogot arra, hogy helyet kérjenek a lapok vezető hasábjain. A magyar oktatásügynek általában az a baja, hogy nagyon sokan akarnek rajta segíteni, de a nagy tanúgybaratok nem tudnak szabadulni a pedagógia vesszőparipájától. Már pedig ezen nem jutnak el messzire; az életet s annak a gerincét: a gazdasági viszonyokat kell tanulmányozni, hogy tanácsadók lehessünk a közoktatás terén. Mert Magyarországon a tudomány: tőke; itt az emberek — ingyenes oktatás és tanszabadság hiányában — azért tanulnak, hogy tanultságukból megéljenek. Nálunk nincs példa arra, hogy valaki erettség bizonyítvánnyal a zsebében visszatérjen az ekcszarvához, vagy az ipari műhelybe, ahol az édesapja keresi a kenyerét, mert a tudományos ismeretek elsajátítása annyi idejébe és pénzébe került, hogy ezt a kétszeres tőkét az elte (további) során kamatoztatni kell; meg aztán süre is akar lenni, el akarja foglalni az osztálytársadalomnak azt a gradusát, amelyik őt a zsebében levő kutyabőrrel fogva megilleti, mert az a gradus is kisebb-nagyobb értéket, hitelt, bizalmat reprezentál.

Igy állván a dolog, a bajok gyökerénél kell keresni annak az okait, miért növekszik nálunk ijestőn a szellemi proletariátus? Egyszerű a felelet: mert az ipari, kereskedelmi, technikai pályakon nagyon kevés szellemi erő nyer elhelyezést, holott a nyugati államokban a diplomás emberek túlnyomó részét ezek a pályák emésztik föl. Gépészmérnökök, technikusok a szakismeretek magasabb nívóján mozgó iparosok, intelligens kereskedők teszik másutt a zömét az értel-

tudat felállani. Nem is kellett. Mert egyszerre éreztem, hogy két erős kar a levegőbe emel s egy kellemes, behelző hang ezt sugja a fülembé:

— Először életemben áldom a szerencsétlen pillanatot, mert ennek köszönhetem, hogy végre megismerhetem.

Főlnéztem. Jédt, csodálkozó tekintetembe két csodálatosan fényes szelid nézésű barna szempár mélyedt. Olyan könnyörgő, olyan meleg volt ez a nézés és olyan ismerős hogy egy soha nem érzett, végtelen kellemes érzés járta át egész bensőmet.

— Bodoky Lndre huszárhadnagy.

Mikor összeütötte sarkantyús csizmáit, vettem észre, hogy korcsolya nélkül áll a jégen.

— De hisz így tilos a pályára lépni, — szóltam. Hogy jött ide?

— Amott a parton már félórja lesem ügyességét s minden szuggeraló képességemmel sem tudtam odahatni, hogy felfoghassam gyönyörű szemeknek egyetlen pillantását. Úgye megengedi, — tette hozzá kérően, — hogy hazakísérem?

— Mióta van itt?

— Csak egy hete, hogy ide vezényeltek. Merészet gondoltam! A fiú nem tudja ki vagyok, különben nem werne így beszélni. A missz nem jön délelőtt velem, csak a kocsit

miségnék s ahol ez így van, ott nem itt tanúnyat a szellemi proletariátus minden tudományos életpályán, míg nálunk a szociális keserűség, elégtelenség a szellemi munkásokat is szüntelen forrongásban tartja s a közös anyagi bajok orvoslására testületi szervezkedésre sarkalja.

Akadtt valaki, aki azt mondta, hogy a szellemi proletárság csökkentésének egyetlen orvossága van: hűsz esztendőre be kell zárni Magyarországon minden tudományos főiskolát, csak a műegyetem maradjon nyitva, mert erre szüksége van a modern haladásnak. Ez a mérész orvosi tanács tetszetős, de erősen santit és így csak fokozná a beteges állapotot. A technikusoknak nem tud kenyeret adni az agrikutúr ország, még azoknak sem, akik a mai viszonyok között kerülnek ki egyetlen műegyetemünkről, hát még ha ez a főiskola húszszor, meg ötvenezzer anynyi diplomát termelne, mint manapság. Hiszen iparunk a kezdetleges stádiumban tengődik, kereskedelmünk az osztrák kereskedelem kivert mostohája, amely csak a hazai piacokból él, gyáraink nincsenek, mert e téren is Ausztria gyamkodik fölöttünk, kizsákmányolja mindenünket, abból él, amit mi fogyasztunk. Hat ha ez így van, minek neveljünk technikusokat, minek szaporítsuk a felsőbb szakiskolákat, mikor a szorosan vett realis életpályák aldatlan gazdasági helyzetünk miatt nem nyithatók meg az ifjúságnak?

Ez a kérdés tereli az oktatásügyet a nemzeti politika érdekkörébe és teszi közzagdaszókká a pedagógusokat, ha az iskolát — az ott termelt anyag elhelyezése tekintetében — gyakorlati kontaktusba akarják hozni az léttel. S ha foglalkoznak is a közzagdasági viszonyokkal, megértik, hogy mihelyt ez az ország önálló gazdasági alapon rendezkedik be, minden szükségletét maga állítja elő s azt, amire nincs szüksége, önmaga szabadon ekszportálja, nyomban új életpályák nyílnak meg itthon a magyar ifjúságnak, amelyek sok ezer szellemi munkást megbírnak s ezeknek az ezreknek tisztességes megél-

küldik értem. Hat miért rontanám el ezt az oly ártatlan, oly kedvesen induló ismeretséget.

Ezredes úr! Mondja: bűn-e az, ha egy leány, ki ebben az önző, számitó, rideg szivtelen világban élve, egyszer csak talál egy rokonkelet, melybe saját érzéseit átöntheti, egy őszinte szerető szivet s e sziv tanácsára halgatva félreteresi a konvencionális társadalmi szokásokat s átengedve lelkét ösztön-szerű sugallatának — követi azt?

Mert én ezt tettem. Idegen nevet mondtam a kis hadnagynak és elkezdődött a mi kis regényünk. — Oh ezredes úr, ha most eszembe jut!... Édes istenem, milyen szép volt az! milyen tiszta, milyen eszményi, milyen poétikus!...

Nem mentem többé a jégre, hanem ki az új városrésze sétálni a kis húszárral, akit lassankint tanulmányozva, nem léha, könynyelmű, kalandvágyó tisztnek, hanem egy mélyen érző, de a hétköznapióság, darabos próza által elrontott végtelen intelligens léleknek ismertem meg. Feltettem magamban, hogy én ezt a fiút meggyógyítom, kiragadom a skeptikus gondolkodásából s minden igyekezetemmel oda akartam hatni, hogy megtanítsam hinni. S ez sikerült is. Hiszen ön tudja jól, ugye ezredes úr, hogy egy művelt lelkű, olvasott, előkelő társaságokban élő leánynak, aki még hozzá nem is csúnya, ez

hetést biztosítanak. A technikai pályák a jövő; rajtuk kell keresni a kényerét az értelmiség jelentékeny kontingensének. Így van ez Németországban, Franciaországban, Angolországban s így van a mi kedves szomszédunknál is, amellyel — szerencsétlenségünkre — gazdasági házasságban élünk. Ezt a házasságot kell felbontani a törvény erejével s akkor minden új lendületre kap ebben az országban. Még a szellemi proletárság is csökkenni fog és mérgét veszti az értelmes osztályokat átjáró szociális keserűség.

Állami föladatok.

Irta: Dán Leó

Legyen bármily viszonyok között, bármely közgazdasági kérdésről szó, nem eshetik ez meg anélkül, hogy Németország, Anglia, sokszor a kis dolgos Belgium. de legtöbbször az amerikai viszonyokkal való példalódással elő ne hozakodjunk. Giziászi gazdasági fejlődésről van itt szó, ez tagadhatatlan, de egyik fölösróluk állam sem cselekszik különösen szociális tekintetben annyit, mint a mi modernül fogta meg, a közgazdasági kérdések nagy forgalmában, csöndesen, zajtalanul véggezve modern szellemű munkáját, lakossága érdekeinek istapólasát: Ausztrália.

Míg Amerikát a nagy közgazdasági harcok küzdőterének nevezhetnők, addig talán Ausztráliát úgy jellemezhetjük legjobban, hogyha róla, mint a közgazdasági békés fejlődés idealjáról emlékezünk meg. Míg Amerikában a korlátlan individualizmus új orgáit, addig Ausztrália az a kultúr föld, a hol viszont az ipari szolidaritás legpregnansabban jut kifejezésre. Mindazok a teóriák pedig, a melyek a tudomány hosszú harcából mint hasznosak és megvalósítandók kerültek ki, itt már valóra váltottan jelentkeznek, és sok oly intézménnyel találkozhatunk ott, a melyekről csak mint fogalmakról beszélhetünk eddig.

Amerikában tudjuk, hogy az összes vasutak magánkézben vannak. Hogy mily tag teret nyit ez a tény egymaga a legmesszebbmenő visszaélésekre, a melyeket persze, mindig az összesség fizet meg, külön talán nem is kell hangoztatnunk azok előtt, a kik ismerik az uroló esztendőktől trószthistóriáit, és az imént elépelt elnöknek: Rooseveltnek

azt az akcióját, a mellyel egy Artirabbat Acte utján szabályozta a trósztok és a vasutársaságok már elviseheletlen mérvetkét öltött visszaéléseit. Az pedig, a mit Bryan indítványozott, hogy az összes amerikai vasutakat maga az állam vegye a birtokába, Ausztráliában már megvalósítottatott, a meny nyiben ott az egész hálózat kizárólag az állam tulajdonát képezi. De nemcsak Ausztráliában már, hanem a vele rokongondokodású Newseclandban is, a hol annak zenális helytartója, Dick Seddon irányítja az ügyeket, az állam bírja a vasutakat, sőt a legtöbb bányavállalat is tulajdona. Így birtokba vette az állam Ausztráliában a vasutakhoz szükséges gyararak és műhelyeket is. Sőt Newporton óriási gépgyárak vannak, a melyek Victória állam tulajdonai. Érdekes, ellentétben a mi állami üzeminkkel, itt az a tapasztalat, hogy míg azelőtt, különösen a mozdonyokat gyártó magántársulatok, elég drágán termeltek produktumaikat, addig most az állam tulajdonába átment, ugyane gyarak, tetemesen olcsóbban állítják elő az összes szükségelt gépeket és mozdonyokat; az ily módon elért megtakarítást, a régebbi költségekkel való összehasonlításban, egy harmadra teszik, a mi, figyelemmel az üzem nagyszabású voltára, valóban nagy eredmény.

Nem lehet egészen érdektelen Délaustrália állam azon intézménye sem, a mellyel a munkászakak és kertek építését maga vette kezébe, s ezáltal egyszerűen: mesés sikereket ért el. Leírhatatlan hatásról beszélnek azok a tudományos iratok, a melyek Ausztrália ismertetésével foglalkozva, megemlékeznek ez intézmény nagyszerű voltáról.

De a legnagyobb sikert ez az állami közület eddigéig azokkal a hűtőipari intézményekkel érte el, amelyekkel Ausztrália legnagyobb kiviteli cikkeknek exportképességét idézte elő: a bány- és őrüth messzeföldre való szállítási lehetősége által. Rengeteg mennyiség kerül ezekből ily módon London útján a világpiacra, és oly kereseti források juttata a lakosságot Dél-Ausztrália állam kormányára, amiről még alig néhány évtizeddel előbb almodnia sem lehetett. Londonban az ausztráliai kormány maga árusítja nagyban a húst, és igen nagy sikereket ért el a működésével maris. Ellenben megpróbálkozott Londonban ugyancsak a híres ausztráliai borok elhelyezéseivel is, de csakhamar nagy kudarcra be kellett szüntetnie ezt az üzemet, mert kitűnt, hogy az államhatalom csak ad

dig alkalmas üzemek vitelére, a mig szinte egyedúráságokról van szó, de mihelyest kereskedelmi szellemben vezetett valóságos oly üzetről van szó, amelyben a verseny esélyeivel is számot kell vetnie, az állami apparátus már ily célokra nem alkalmas.

Ausztrália törvényhozása legutóbb négy nagy kérdéssel foglalkozott, jelesül: a vasipar, a cukoripar, a dohánytermelés, és az Angliába szülő hajóösszeköttetésnek állam. kezelésbe, illetve birtokbavétele kérdésével. Az a törekvés ugyanis, hogy mindamaz üzemekre nézvést, amelyek közt vannak hivatala szolgálni, lehetőleg az állam egységezésére biztosítsák, hogy ily módon biztosított nyernjen a polgárság az iránt, mely szerint senki sem fog magának a köz rovására jogtalan előnyöket biztosíthatni.

Uj-Zélandban, amely ország Ausztráliától teljesen független, és egészen független minisztérium vezetése alatt áll, még tovább mentek, itt, amikor két év előtt hűsínség volt, az állam maga állott be hűsvágónak és nagyban hozzájárult ahhoz, hogy minden trósztok ellenére, csakhamar véget vehetett a hűsínség egyre jobban fenyegető veszedelmének. Mivel azonban újabb különösen a nagy telekspekuláció ütötte fel fejét Ausztrália és Newsecland területén, mindkét állam, de különösen az utóbbi, igen radikális eszközöz folyomodott, jelesül, birtokba vette egyszerűen a földet. De hogy ez ne történjék a jog latsza ellenére, mindazokra a földekre, a melyeket nem bona fide földmives birt, tehát vagy nem maga gazdálkodott rajta, vagy pedig nem a földjén lakott, vagy plane az egyáltalán megmivelve sem volt, igen magas adókat vetett ki, oly magasakat hogy a telekspekulánsok nyolctized része sietett a földet az államnak eladni, mig a többi, azonnal annak megmunkálásához fogott. Az állam viszont a birtokba vett földeket nem adta parcellázva tovább, hanem egyszerűen, bona fide gazdáknak kiadta olcsó áron, hosszú időre, bérbe. Így az állam közvetlen ingerenciaja biztosítva lévén e téren is, a sikert maris mesésnek mondják. Állami megbizottak járkák be a földeket és határozzák meg, ki milyen vetést tartozik művelni, munkagépeket és magvakat kap, szóval az állam szinte munkálat és így a farmerek mintegy igen megelégedett munkásai az államnak. Ha figyelemmel óivassuk különösen Uj-Zéland állam évi jelentéseinek a kérdésre vonatkozó passzusait, az ember nyomdahi-

nem nehéz dolog. Pláne ha ő mindig azt hitte, a mit én akartam s én azt, amit ő. Egyforma volt már akkor a mi nézetünk nagyon is, mert úgy éreztük, hogy oda a nyugodt gondolkozási képességünk, akaratunk s mintha egyszerre minden felfordult megváltozott, volna körülöttünk.

— Ha én magat előbb ismertem volna, Margit — mondta egyszer. Ha maga mindig így velem, meilettem lehetett volna, milyen más ember lett volna belőlem! Hogy is mondja csak Goethe? »A férfi vezetésére elég egy nemesen érző nő jó szava«. Eddig azt tanultam, hogy barátság, szerelem, szeretet mind önzés, hogy jó nem hinni semmiben, de legjobb kicsúfolni, kikacagni a saját érezsünket is. — Maga jó, okos. Napról-napra jobban és jobban győződöm meg ne mes voltáról s ha szívét, telkét, egész lényét elég profánul összehasonlítom a magaméval. úgy rendkívül megszerénytelve érzem magamat. Mily messze állok én Ieküismeretességben magától! — Engedje hát a kezét megcsóko nom.

Es megcsókolta a kezemet és én nem vontam azt vissza, hanem végig simítottam vele gyöngéden, futólag a homlokát.

Oh, milyen forró volt az, ha visszagondolok reá! . . .

És én! Engem minden nap egy órákor

ott látott a várakozó kocsisunk a jégen. S ez így tartott három hétig.

Nemde ezredes úr, most én megvetően tesz ajkával, amiért én, a jólnevelt, előkelő úri kisasszony ilyesmit tettem. Hat mégha a többit elolvassa, mit fog szólni akkor! Látja, elmondok őszintén mindent, pedig nem is kényszerítenek reá, de elmondom mert nekem jól esik, ha valakinek elmondhatom, az én nagy titkomat. Mert titok. Nem tudja rajtam kívül senki. Aki még tudta, az magával vitte oda, ahol már nem beszélnek ei semmit.

Szegény Endre! Hol is hagytam el? Igen. Tudom mar. Hat egy napon az történt, hogy a sétánk alkalmával beborult az ég, havas csó kezdett esni. Sűrű, egészségtelen, hideg eső. És mi a kulvárosban, kint egész a lövöldénel. Beáltunk egy kapu alá, ott várunk. Nem állt el, sőt jobban esett s a szél is fujt.

— Mi lesz? kérdeztem én s összebongzotam.

Bodoky Endre nem szólt semmit, előbb ramnézett, aztán elővett egy kulcsot s azzal a kapu alatt levő ajtót, mit addig észre sem vettem — kinyitotta.

— Lépjön be gyorsan — szólt aztán s nekem, tudja Isten, nem volt erőm ellenkezni, gépiesen engedelmeskedtem.

Benne egy pamliga ütöttem s míg kábultan, szédülten huyntam le a szemem, ő levetette köpenyét, kardját s mellém üt.

— Maga tél, mondta szeliden.

— Hol vagyok? kérdeztem rémögön.

Halkam felett:

— Nalam . . .

Azután elmondta még egyszer, akkor már mosolyogva, boldogan:

— Nalam.

Azután harmadszor, de most kacagva, félőrlátn, kiáltva:

— Nalam!!

Ezredes úr! Ugy-e nem hiszi el, ha azt mondom, hogy ez a férfi, ez a sokat élvezett huszartiszt, mikor egyedül volt velem az ő lakásán, biztonságban, senkitől sem tartva, — nem merte még csak a kezemet sem megfogni. Úgy állt ott előttem lángoló, sugárzó tekintetével az enyémet keresve, mozdulatlan, mereven, mintegy megbűvölve. Csak a szép sötét szemei beszéltek, aminet hosszan simogató nézésükkel mintha mondani akarnak: Szeretlek . . .

Óh, hogy szerettem volna elfutni onnan, hogy csak megint vízszáterhessek, hogy szerettem volna végleg elszakadni tőle s mégis mindig együtt lenni!

Önkénytelenül is a vőlegényem juttott eszembe, a képviselő, a gradeigneur, akinél

bának beszámolóit azokat a nagy föllendülésről és az önkormányzatok számát, amelyek a legutóbbi esztendőkről regélnek. Newzealand állam a nagybírók elkerülésével, valóságos demokrata földművelés neveléséért, amely intenzív gazdálkodást folytatva, igen nagy sikerrel dolgozik.

Ausztráliában a sztrájkot talán egyáltalán nem is ismerik, mert az ott működő úgynevezett Arbitration Court, melyben az összmunkásság és az összmunkaadók választotta bíróság ülészik, minden netani vitás esetben dönt és így elejét vesszi egy pártatlan bíró elnökletével a munkaszavak lehetőségének. Döntésre itt ritkán kerül a sor, mert mindkét fél igyekszik kiegyezni, egyik sem akarja magát kitenni annak, hogy bírározza küldői előtt azzal, hogy a döntés nem az ő javára esett meg. Inkább igyekeznek, törekszik kiegyezni, a mit aztán a bíróság a maga részéről is szankcióval lát el. Különösen a női munkások veszi pártfogása alá az állam, a kik kevésbé vannak szervezve, mint a férfimunkások és így ezek munkaviszonyait a legmunkázatosabb aprólékosabb szabályozta.

Persze, hogy a szervezkedést mindkét részről elősegítse, sőt kieroszakolja, ott, a hol ezt maskeppen elérni nem tudja, az Arbitration Court nagyszerű sikerű intézményt csak szervezetek vehetik igénybe, illetőleg csak olyan fél járhat panasszal vagy kivánsággal eléje, a mely valamely szervezet nevében szólal föl. Így hat mindenki igyekezik ez intézmény előnyeit kiélvezendő, szervezkedni és azóta ez a kérdés is nagy lépést haladt előre.

Az tudott dolod, hogy Ausztráliában az agghori nyugdíjintézmény már letezik, a mely azonban nem könyöradomány, hanem reá való jog, a mely Ausztráliának minden oly, 60 évét betöltött polgárát illeti meg, a ki egy bizonyos minimális bevétel fölött rendelkezik. E nyugdíj persze különféle, így például Viktória állam a maga polgárainak körülből 12 koronát juttatott hetenkint, nem valamit nagy összeg ez, de legalább az állam nyújtotta lakással együtt megélethetést biztosít az agg munkásoknak. Ha munkanélküliség áll be, az állam szövetkezeti alapon farmokat létesít és így teremti meg a munkaalkalmakat, a viszonyok javulásának beálltáig. Nem minden érdek nélküli példa az, hogy az alkohol kimerést már Újzeland fél területének varcsaiban tiltották. Ez az irány egyre halad és bizonyos, hogy nincs már messze az

az idő, a mikor az alkohol élvezete e földön csaknem ösméretlen fogalom lesz.

Ezzel kapcsolatosan érdekes momentum az az észlelet, mely szerint ily helyeken a színházak, olvasókörök, társaskörök, szóval az otthoniasabb életmód nagyban fejlődtek.

A nők szavazati jogáról nem beszélünk, mert, hogy ez ott már a feministáknak régen megvalósított álma, tudott dolog. Azt mondják az ottani viszonyokkal ismerős kutatók, hogy az asszonyok szavazati joga minden varakozás ellenére, igen érdekes módon emelte úgy a fejlődtek szellemi kvalitását, nivóját, mint általában nagyban hozzájárult, különösen gyermekevelési ügyekben ahhoz, hogy e kérdések a legmodernebb szellemben oldották meg a törvényhozás útján.

Bizonyos, hogy az Ausztráliában már bevált intézmények nem minden tekintetben utelthetők át a mi hazai viszonyaink talajába, bizonyos az is, hogy minden átmenet nélküli megvalósítása egyik-másik ottan már bevált intézménynek talán megrázkódtatóknak tenné ki amúgy is gyöngye közgazdasági életünket, de hogy az ottani tapasztalatokból igen sokat fordíthatnánk a magunk ügyeink hasznára is, az bizonyos, a mint hat elsősorban bizonyos, hogy különösen a női munka terén kellene megfontolni az ottani megfontolt és bevált intézmények előnyeit, mert hazánkban e tekintetben állunk az összes tárgyalat kérdések között a leggyengébb alakokban. Mar pedig a nő, az anya kérdése, nemcsak mint munkás egyed, hanem első sorban mint szülő, keil hogy oly tekintetek által vezéreltessek, a melyek biztosítják egy szociális, mint megélhetési, valamint higiénikus tekintetben is lételet. Ez az államnak egyik eminens fontossagu feladata.

Ujdonságok.

Szentes, 1909. augusztus 22.

— A főispán és az önálló bank. Szegeden ma az alföldi függetlenségi partszervezetek országos nagygyűlést tartanak az önálló bank érdekében. A gyűlés rendezőinek megbízásából a napokban egy küldöttség járt Kecskemén Béla dr. főispánnal hogy őt a gyűlésen való részvételre folkérje. A főispán aküldöttség szónokának meghívó beszédére

minden lesz, gazdagon terített asztal, szőnyeges, puha, meleg fűtött termek; ott nem kell dideregni mint itt, a kis szegényes, hónapos szobácskában, hol nem telik a hadnagyfi fizetésből fűtés is.

S mégis! Úgy érzem, fázniék ott a kandalló tüzénél, attól az előkelő hideg köznönytől, attól a számitó, érdekelt légkörtől, míg itt a kis, egyszerű, festett padlójú szobában a hideg dacára is meleglet értek. Azt a meleglet, amiért gyermekkorom óta hiába epedtem, amelyben nem volt soha részem: a sziv melegét.

És én, a büszke, hozzáférhetetlen, gögös úri leány két kezembe fogtam azt az okos, szép fekete fejet és rátapasztottam ajkamat az ő lázas, forró, lihegő ajkára. — Ez volt az én első csókom.

Aztán megfogta a kezemet és így szólt:

— Legyen az enyém!

Szomorúan ráztam a fejem.

— Nem lehet.

— Hisz szeret.

— Imádom.

— Akkor nincs akadály.

— Van, Nagy akadály.

— Az, amit annak gondol, nem akadály. Itt hagyom érte ezt a cifra nyomorúságot, leteszem az aranyzinóros ruhát, elme gyünk messze innen, oda, ahol egy kis

fehér házban lakik egy ezüsthaju, jószágos arcú öregasszony: az édes anyám. A magáé is az lesz, ha úgy akarja, majd meglátja milyen nagyon — nagyon boldogok leszünk ott. — Ha érezni fogjuk a gond nehéz súlyát, ugye majd maga lelkesíteni fog, hogy ne csüggedjék? Ha a sors mostoha lesz, majd szép mesékkel fon körül s ha majd már nem lesz mit remélni, vigasztalni fog azzal a nagy, megfoghatatlan lényével, ki mindenkihez oly közel... Nincs, nincs akadály, szerszen engem. Lélekben összevagyok köve magával s ha igazan szeret s vágya, hogy boldognak lásson, úgy... úgy... ne hagyjon el engem! Nem bírok, nem tudok megenni nélküle. Maga hallgat! — — — Sir? Ne sirjon! Ne sirjon édes kicsi lány, hisz nincs semmi oka rá.

— Var. Köztünk áthidalhatatlan nagy úr van, Endre.

... Ezredes úr! Mondja: megmondhattam-e ennek a becsületes fiúnak, hogy csaltam, hazudtam, mert idegen nevet mondtam s eltagadtam kijétemet. Visszaéltam a legszenekb érzelmeim, az őszinteséggel?

Osszétörhettem-e azt a hű, nemes, jó szívet? Ugye nem, ugye, hogy nem? Egy pillanatra úgy éreztem, itt hagyok mindent, mit bánom én mire vezet ez, nem tördömd semmivel, hisz sorsát senki sem kerülheti el,

adott választában kijelentette, hogy biztosan részt vesz a gyűlésen. Aztán a további magánbeszélgetés folyamán azt az újabb kijelentést tette, hogy ő hiva ugyan az önálló banknak, de nem tartja fontosnak, hogy a föllállítása záros határidőhöz köttessék. Arra kell készülni, mondta, hogy mire a vámszerződés lejár, az önálló vámerület és az önálló bank egyszerre föllálltassék. — Ez a terminus ezek szerint 1917. volna, mert hiszen a vámszerződésünk Ausztriával akkor jár le.

— Bősörményi Jenő prédikál. A református templomban a ma délelőtti istentisztelet alkalmakor Bősörményi Jenő földink, a kiváló képzettségű budapesti református lelkész mond egyházi szent beszédet.

— Istentisztelet a görög templomban. A szentesi gör. kel. magyar egyházokőség templomban augusztus hó 22-én, ma d. e. 10 órakor istentiszteletet tart Dr. Trbojovic s Petronius fötisztelendő, kisegítő lelkész Hódmezővásárhelyről.

— Panaszok a mértékhitelítés ellen.

A szegedi állami mértékhitelítési hivatal kirendeltje néhány napja Szentesen időzik, hogy itt az általános mértékhitelítést végezze. Az előzetesen kibocsátott hirdetmény szerint, Abéce-rendben mennek az erre kötelezettek és vizsik a különböző mértékeket a hitelesítőhöz. Egy hónap jutna Szentesnek, beleszámítva az ünnepnapokat is és ime már az első napokban kitünik, hogy ez nagyon rövid idő. A B betűs neveknek például másfél nap jutott volna és még harmadnap is még ezek voltak sorosak. Rendkívüli sok a panasz a hitelesítő tisztviselő ellen. Senkinek semmi útbagazítást nem ad, ha hibás a mértéke, miért hibás és miként javíttassa meg, hanem egyszerűen csak visszalöki ami hibás, azzal, hogy majd utólag Szegedre kell ezeket a mértékeket hitelesítésre beküldeni. Hát ez talán még sem járja így, mert alig talál a hitelesítő úr jó mértéket, amit hitelesítené s a felelnek ezzel rengeteg kiadást okoz, a zakla tasukon fölül.

jöjjön hát aminck jönni kell... S már-már beleegyeztem, de ekkor fölöttem előttem egy kép. A jövő képe. A szerelem elröppen a nélkülözés közt hamar. Lemondani nehéz s ha nem is mutatná, tudom, egyszer visszakivánczoknék ő ebbe a légkörbe amit megszokott s ha majd az édes anyja tekintete számon kérné egyetlen fia életét, félben maradt pályáját, — mivel kárpótolnam az elvesztettektét?

Óh, ha tudná ezredes úr, mint zúgott körülöttem minden e szótól, amit utójjára súgott a fülemben:

— Holnap...

Még akkor is, midőn futva, rohanva a lucskos vizes utcákon keresztül haza értem. ...Ha tudtuk volna, mit hoz a holnap!

Az operában Faustot álták. Gounod gyönyörű zenéje magával ragadott, vitte a lelke messze-messze egy más, ismeretlen világba, ahol nincs az a hazug élet, az a fajó érzése faradt lelkeknak, ahol új, szines melegséget, örömet ad a képzelet.

A második felvonásoktól a szemben lévő páholyba huszárstiztek léptek be. Ön is köztük volt, ezredes úr, hisz emlékszik. Nem volt annyi időm, hogy visszavonuljak, Endre rémült tekintete, halálsapadt arca elárulták, hogy már késő. Rámismert. Láttam, amint

— **Ternovszky Margit Hódmezővásárhelyen.** Az aradi színtársulat most kezdte meg két hónapra terjedő nyári szezonját Hódmezővásárhelyen. A színiszcezt vendéjarrással vezette be Szendrey Mihály igazgató. Komlósi Emma vendégszercepl négy napon át Hódmezővásárhelyen, ma pedig Ternovszky Margit, a gyönyörű hangú, bajos művészaszony volt vendége a hódmezővásárhelyi színkörnek, ahoi zsufolt haz előtt, óriási siker mellett Lilit játszotta. E hét végén Ternovszky Margit újból vendége lesz a hódmezővásárhelyi színkörnek, hol 21, 22 és 23 napon Tancosbuszarok, Dollarkirályné és Aranyvirág operettek címszerceplé fogják játszani. A nagy tehetségű művészaszony az ősszel vendégszerceplni fog Budapestten is a kir. Operaházban is. A művészaszony hódmezővásárhelyi vendégszercepléséről a következő sorokban emlékeznek meg: »A magyar művészetnek tünelényes ragyogással feltűnt csillaga, G. Ternovszky Margit asszony vasárnap este kezdte meg Hódmezővásárhelyen Szendrey Mihályval hosszabb időre terjedő vendéjátékát. A művésznő egyik legbrilliansabb szerepét, Lilit játszotta el, azzal az üde közvetlenséggel és bájjal, ami Ternovszky Margiának legsajatosabb tulajdona. Az arénát zsufolóság megtöltő közönség egész estén át ünnepelte a vendéget s különösen a megkapó erővel és érzelmi előadott Lili-keringő után zűgött fel elmi erővel a tapsorkán. Mi belső és meleg érdeklődéssel kísérjük a fiatal művészaszony paratlanul gyors emelkedését, aki az operett sikkes világában már is ott van a legelső között s elégtételunkre szolgál hogy legelső s ép ezért tan legértékesebb sikereinek buzdító méltói voltak.

— **Az idő.** M e t e o r jelenti: A kánikulai meleg után sűrke őszi hanguatú időjárás állott be nyár közepén, vagyis jelzé semnek teljesen megfelfoldó jart le az idő. A nagyközönség azon része, amelyik nem ösmeri jelzéseimet, ezen abnormalis időváltozás alkalmával egyre a föld tengelyének elmozdulásából igyekezett a nyári hideget kimagyarazni, feive hogy mar ezt követőleg nyarunk sem lesz s csak akkor nyugodott

magyarazatot kért öntől: kik vagyunk, — Oh, azt a keserű nosolyt nem tudom elefelejteni soha, most is érzem azt a tekintetet, mely azt látszólag mondani:

— Megint családás, vége . . . vége . . . Es még lett. Még aznap éjjel. El sem búcsúzott tőlem, sziven lötte magát azon éjszaka, hisz ismeri ezredes úr, ön is ott volt a kaszinóban akkor.

Hat elhiszi most mar, hogy nem öngyilkosság volt ez, hanem én öltem meg őt. Ugy-e, hogy én? Es szant-szandékkal, mert hisz tudam, hogy az övé nem lehetek soha. S én mégis kinoztam őt, míg végre a hűr annyira feszült, hogy elpattant. Se hang túlvilági zaj volt. Hanem a hangnak visszhangja is van s ez hallható is lesz, mihelyt e sorokat is bevézem.

. . . Ezredes úr! A szívem nagyon-nagyon fáj, mert elvesztettem azt, ami után leikem egész hevével vagytam, elvesztettem azon a napon, melyen meglettem. Megyek hát és megkeresem. Itthagynom önöknek ezt az egész szék, kegyetlen igazságtalan világot, ami minden fényével, minden gazdagságával együtt nem ér nekem annyit, mint az a kis bohó, szentimentális, fájó, lűkétő szerkezet s ami után én most még ezerszerce jobban vágyom, mert útalom, gyűlölöm ezt az egyforma, érzés — lélek nélküli életet.

meg, a midőn a 6 iki csomópont befolyása elmult s 7 en mar alakulóban volt az idő és 8-an újra visszaállott a kánikulai meleg, a midőn ra mondhatta, hogy még sem ez volt az ok s meggyűződhetett róla, hogy a földtengely nem billeg éppen olyan nagyon könnyen mint a hogyan azt sokan olyan hamar elhiszik. Azon kevesek, kik időjelzéseimet ösmerik, a valódi ok felől teljesen tisztába lehettek, hogy ezt csak egy olyan forma bolgónak mint földünk, a Marsnak és a Szaturnusznak hozzánk való allása okozta s a mint ezeknek hatása elmult, újra vartak a meleg nyári időt, amely varakozásokban nem is csalódtak. Egy melegebb időköz állott be ismét, amelyet azonban 10. és 11-én zivaros rövid tartamu esők s helyenkinti lehűsés szakasztott meg. Ezen befolyás nem jött közvetlenül a bolgótól, mint a hogyan van több más befolyás is, amely nem közvetlen a bolgok eredménye s rövid zavaró hatást gyakorol az időjárásra. Ezen kis intermezzo a 12-iki csomópont meleg jellege szűntette meg s nem lehetetlen, hogy az említett villamos kisütéseknek szintén e csomópont kialakulása volt előzőleg a közvetett oka. A későbbi obszervatóriumi megfigyelések, ezen kérdésben is majd több világosságot fognak nyújtani. A 12 iki csomópontot követőleg, a midőn kisebb helyi változások szintén lehetségesek, 16—17—18-ra esnek a legközelebbi csomópontok, a melyek közül különösen 18-iki az, amelyre újra nagyobb abnormalis változat van hivatva hozni. Két ellentétes jelleg a meleg és hűvös küzd e csomópontokon egymással, a melyek hataskörében tehát zivaros, szeles, vagy viharos változásokkal vegyített időjárast varhatunk s inkább kevesebb, mint több csapadékkal. A követő 20 és 24—31-ik csomópontok meleg jellegűek. Szeptember hó csomópontjai: 1—2—3—6—14—16—17—18—22—29—30-ra esnek, melyek közül legértékesebb hatásúak 1—6—14—16 és 29-ikiek, 1—6 csapadékos és hűvös; 6-ika meleg, 14-iki viharos vagy esős; 16-iki meleg allandó; 29-iki hűvös, esős, szeles vagy viharos jelleggel.

— **Gyilkosság vagy öngyilkosság volt-e?** B e r c z e l i S andor kanaszgyerek halalesét, aki K e s s S andor donái tanjányt szolgalt és akít a tanjányosmészek a napokban, költéssel a nyakán, az istállóban guggolva holtan találtak, — bekergette a szegedi lapokba is. A Szegedi Híradó például úgy ír az esetéről, hogy ebben van is foglalatlan a rendőrségünk ellen. Azt írja, hogy a szentesi járásbírósg sűrgönyileg főjelentést tett a szegedi királyi ügyesszegen a rendőrség ellen, hogy még »helyszíni szemle sem történt.« A gyermek holttestét ügyész engedelem nélkül csatornákön kezdék elborcolni, mert sok a gyanus körümeny, fölületes volt a rendőrségi vizsgalat, sok a kadatka a gyermek holttestere és a hula mar annyira feloszlásnak indult, hogy aligha sikerül megállapítani, vajjon a tiz esztendő B e r c z e l i S andor gyilkosság vagy öngyilkosság aidozata-e?

— **Az idegen búza.** Évtizedek alatt nem irtak annyit Magyarorszon az idegen búza elen, mint az időn. Mi magunk is lapunknak csaknem minden számban fogalkozunk vele, mert hiszen tudjuk, hogy Budapest ma egész Európa búzafőlösségének lerakódóhelye. Nem csinálunk ezzel tendencióss hanguatot, nem akarjuk helytelen eladókba bekergetni a gazdákat, de lehetetlen szó nélkül nézni, hogy a mostani hallatlanul magas magyar gabonaáraknak csak a külföldi gazdák lassak kasznat, míg a magyar gazdák tartózkodva várják a bizonytalanul elkövetkezendő — magasabb búzaárak beköszöntését. Pedig a gabona ára mar elérte a maximumot. Főjebb éppen a külföldi behozatal miatt nem mehet, amit bizonyít az is, hogy például csak egy napon 16600 mmaza s z e r b és 21000 mmaza rom n búza kelt el a budapesti börzén, pénteken. Micsoda óriási pénzek mennek így egy-egy napon külföldre

— **A Magyarországi Munkások Rokkantés Nyugdíjgyeletének** központi választmányának tegnapi ülésében terjesztették elő az egylet felévi haladásáról szóló jelentést. Eből látjuk, hogy ez év első felében 16821 új tag lépett az egyletbe, kikkel a rendes fizető tagok száma a nyolcvanhaterezt fölülhaladta. A vagyon ez év első felében 509,157 koronával gyarapodott s jelenleg 4,521,519 korona az egylet vagyona, mely allami értékpapirokban, a készpénz pedig négy elősrangú fővárosi pénzintézetben van elhelyezve. Különösen nagy jelentőséget ad az egyletnek az a nagyarányú segélyezés, melyet 1908. március óta gyakorol. Mostanáig 676 rokkant és elaggott munkasnak, iparosnak, továbbá 155 arvanak és számos övegynek együttesen 523,233 korona segélyösszeget fizetett ki. A rokkantak 3,40-től 12 kor. 75 fillérig, az arvak 1,40-től 2 kor. 12 fillérig terjedő heti segélyben részesülnek. Az idén alakult 44 új főközponttal ezek száma 275 re emelkedett. Ez évben kilenc vármegyébe lépett be 200 koronával alapító tagul az egyletbe. Az érdeklődőknek szivesen szolgál fölvilágosítással a központi elnökség az egylet saját hazában, Budapest, József-u. 23 szám alatt.

— **Fogorvos.** K o v á c s J. specialista fog- és szjabetegségekre, aki évek hosszú sora óta felkeresi nyaridón városunkat és itt előzékenységével és szolidaritásával közkedveltségnek örvendő, rövid tartozkodásra ismét Szentesre érkezett. Ezuton kéri azokat, akik segélyt igénybe óhajtják venni, hogy mielőbb keressék fel őt a szokott lakasan, Petőfi-szalodai emelet 11-ik szam, miutan egyes műtétek és kezelések hosszabb időt igényelnek.

— **Szabók szakvizsgája.** A kereskedelmiügyi miniszter szentesi szabók részére ingyenes térfiruha-szabászati tanfolyamot engedélyezett, mely a mult hó 19-én, V e c s e r i S andor helybeli szaktanító vezetésével, az ipartestület székházában megkezdett és folyó hó 22-én, vasárnap d. e. 9 órakor nyilvános és ünnepléses szakvizsgával ugyanott nyerc befejezett, miközben B á l i n t M enyhért orsz. szakfelügyelő fogja számon kérni a tanfolyam hallgatóitól, hogy az országosan egységesített új rendszerű szabászatban milyen előmenetelt tanúsítottak. Az ipartestület elnöksége ez utón kéri fel az érdeklődőket, de különösen a szabómestereket és segédmunkásokat, hogy ezen érdekes szakvizsgán minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek.

Iskolai értesítések.

Szentes város polg. I. iskolájában a beiratások az 1900—10-ik. évre szept. 1.—2.—3.—4. en délelőtt 8—12-ig, délután 3—5 óráig történnek a polg. I. isk. igazgatói irodájában.

A polg. leányiskola I. osztályába csak oly növendék lephet be aki életének legalább 9. évét betöltötte és az elemi iskola IV. osztályáról szóló bizonyítványa van.

A polg. isk. II.—illetve III. osztályába felvehető az oly növendék, ki az elemi isk. V.—illetve VI. osztályát mint rendes tanuló jó sikerrel elvégezte s aki a II. osztályba akar felvétetni, az a németnyelv, mértan és természetrajznak az I. osztály számára előirt tananyagából, aki a III. osztályba akar felvétetni, az a németnyelv, mértan és földrajznak a II. osztály számára előirt tananyagából a különbözeti vizsgát sikeresen leteszi. A különbözeti vizsga díja tantárgyanként 4—4 korona.

Egyik polgári leányiskolából a másikba átlépni kívánó növendék bizonyítványa alapján vehető fel.

A rendes tanítás szept. 6-aa kezdődik. A javító és pótvizsgák aug. 31-en délelőtt szept. 4. en délután 3 órakor fognak megtartani javító és pótvizsga díjmentes.

A felvétellek jelentkezőknek szűleik gyámjuk vagy azok megbízottainak kíséretében kell megjelenjen és magukkal kell hozniok a születési bizonyítvány, újraltöltési bizonyítványt és az előző évben nyert iskolai bizonyítványt.

Tandij egész évre 20 korona, mely két részben fizetendő, u. m. a beiratáskor és febr.

1-én. Beiratásidj 1 k. könyvtárlételek 1 k. az orsz. tanítói nyugdíjalpra 30 f. fizetendő. dijakat minden növendék befizeti

Tandijelengedésre vonatkozólag az isk. szék a következőket mondotta ki Tandijelengedésben részesülhetnek: Tanítással foglalkozók gyermekei. ha általános jó osztályzatuk van 2. Tisztviselők gyermekei, ha vagyonnal nem bírnak s fizetésük 1200 k. nál nem több, általános jó osztályzat mellett. 3. Minden más foglalkozással bírók gyermekei, beigazolt vagyontalanság esetében, ha általános osztályzatuk jó 4. Első osztályos növendékek az első fél évben nem részesülnek tandijelengedésben.

A tandijelengedést kérő folyamodványok felszerelve szegénységi és iskolai bizonyítvánnyal — az iskolaszékhez címezve a polg. isk. igazgatónál szept. 15-ig nyújtandók be; később beadott, vagy hiányosan felszerelt folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

Magánvizsga díja az évi tandíjon kívül helybelieknek 12 l. vidékieknek 44 k.

Pap Lajosné,
polg. isk. igazgató.

A szentesi íz. hitk. iskolaszék részéről közhírré tétetik, hogy 6 osztályú elemi iskolájánál az 1909/10. tanévi beiratások szept. hó 1. és 2-án naponként d. e. 8—12-ig az iskolahelyiségben fognak eszközöltetni. A javító vizsgálatok aug. hó 31-én d. u. 3 órakor fognak ugyancsak az iskola helyiségében megtartatni.

A rendes tanítás szept. hó 3-án veszi kezdetét.

Minden újonnan belépő tanuló köteles a korát kimutató igazolványt és újraoltásáról szóló bizonyítványt — más iskolából átlépő tanuló pedig az előbbi tanévről szóló iskolai bizonyítványát bemutatni. Minden tanuló köteles a beiratás alkalmával egynegyed évi tandíjat, vagyis 6 koronát, 40 fillér beiratási díjat, 40 fillér könyvtár lételeket és 30 fillért az orsz. tanítói nyugdíjalpra befizetni

A tandijelengedés iránti kérvények a beiratás alkalmával annál is inkább benyújtandók, mert későbbben beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek. Más vallásúak ha kérelmeznek — szintén fél — vagy teljes tandijelengedésben részesülnek, az Iskolaszék.

A helybeli állami főgymnasiumban a tanulók felvétele az 1909—10. tanévre f. é. szeptember hó 1, 2 és 3-án d. e. 8—12 óráig az igazgatói irodában történik.

A felvétel feltételei a következők:

a) Az első osztályba csak 9 évet betöltött tanulók vétetnek föl; 12 évesnél idősebb fiú felvételéről a tanári testület határoz.

b) Az I. osztályba beiratkozó tanuló tartozik szülői vagy azok megbízottjai kíséretében megjelenni, s az elemi iskola IV. osztályának sikeres elvégzéséről szóló iskolai, továbbá születési és újraoltási bizonyítványt felmutatni. E bizonyítványok bármelyikének hiányában a felvétel csak ideiglenes.

c) A felsőbb osztályba való felvételhez megkívánatik, hogy az illető tanuló az előbbi osztályt sikerrel végezte, s azt bizonyítványával igazolja.

d) Minden újonnan belépő tanuló, ki az előbbi évet más intézetben végezte, tartozik az iskolai bizonyítványon kívül a születési bizonyítványt és az előbbi tanévről szóló iskolai »Értesítőt« is felmutatni.

A felvételkor fizetendő díjak: felvételi díj 8 kor. ifjúsági könyvtári díj értesítő díj, énekdíj s tanul. kiránd. díj cimen 1—1 kor. összesen 12 kor. — A tandíj 60 korona, mely negyedévi részletekben is fizethető.

Mint hogy egy-egy osztályba az 1883. évi XXX. t. c. értelmében rendszerint csak 60 tanuló vehető fel s a helybeliek előnyben részesülnek, az igazgatóság figyelemzteni a helybeli szülőket, hogy az I. és II. osztályba beírandó fiaikat már szept. első napján d. e. hozzák el, mert a következő két napon jelentkező sorrendjében fognak felvétetni, akár helybeliek, akár vidékiek azok.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szept. 4-én d. e. 9 órakor lesz, melyen a szülőket is szívesen látja a gymn. igazgatóság.

MIT ARUL? Klár Andor!

kereskedelmi irodája, Debreczen
Telefon 445. sz. Távirat: Klár Andor.

Meszet:

elsőrendű fával égetett darabos mész,
vagyonszámra és évi kötésre;

Szenet:

Belföldi és porosz kőszén, kokszt, tázszen, antracit.

Műtrágyát:

Kartellen kívüli 16 százalékos foszfor-savtartalmú feltárt csonliszt, a leg-hatékonyabb és legolcsóbb foszfor-trágya. — Debreczeni szárított tekál és szárított sertés trágya, tüneményes hatású, legolcsóbb legénytrágyák!

Tessék azonnal ajánlatot kérni.

Önkéntes loárverés.

Augusztus 29-én délelőtt 9 órakor Farkasdombi gazdaságomban, utolsó posta Tiszapüspöki, vasútállomás Szajol, árverésre kerülnek:

15 drb. anyakanca, részben fias, részben vemhes.

15 drb. 3 és fél éves kanca és herélt csikó.

20 drb. 1—2 éves kanca és herélt csikó.

Az állomásra, előző értesítés esetén kocsit küldetnek.

Windisch János.

Eladó

kórház melletti házam és felsőréti 9 hold földem, melyből 1 öreghold fiatal szőlő, valamint egy nagy 19 leveles Philodendron.

Kiss Pál

anyakönyvvézelő helyettes.

HÖLGYEK
részére nélkülözhetetlen

Legjobb SZÉPÍTŐSZER a

B. 5—1
FÖLDES-féle MARGIT CRÉME

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, nájfoltot, pattanást, bőrtátkát, (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít.

ÁRA: kistegely 1 kor., nagy tegely 2 kor.

Kiváló toilett-cikkek: Margit-hőlgypor (3 színben) 1 kor. 20 fillér.
Margit-szappan 70 fill., Margit-fogpép 1 kor., Margit-arcviz 1 kor.

Kapható minden gyógyszerertárban, drogeriában és illatszerekkereskedésben. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen gyógyszerész ARAD,
Főraktár Szentesen: Ifj. Várady Lajos,
Sámuel Béla, Metzger Károly, és
Vecsery Miklós gyógyszerész-táraóban.

Páratlan és csodás hatású

Óvakodjunk utánzatoktól.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
Állal a legújtanosabb Arak mellett ajánlatnak.

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakaszalók, járgény-cséplőgépek, lóhera-cséplő, tisztító-rostok, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoricz-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes aczék-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Második vagy harmadik gimnáziumi egy vagy két tanuló polgári családnál **teljes ellátást kap** kedvező feltételekkel.

Cím megtudható lapunk szerkesztőségében.

2-1

Házeldás.

Dr. Mátéffy Ferencnek IV. kerület
Soós-útca 15. sz. Végh-féle háza eladó.
3-1

„SZENTES és VIDÉKE”

SZERKESZTŐSÉGE ÉS HIRLAPKIADÓHIVATALA
KOSSUTH-ÚTCA (GÖRÖG-UDVAR)

ELŐFIZETÉSEKET ELFOGAD — HIRDETÉSEKET
VALAMINT NYILTTERI KOZLEMENYEKET A LEG-
JUTANYOSABBAN SZAMIT FEL.

Menyegzői

és

Báli meghívók, Fáncrendek

Diszokmányok

Könyvek, Folyóiratok,

Szafag-aranyozás

Diszmunkák több színnyomásban és

Gyászjelentések

Gyászszegélyű névjegyek

Iszélesen, olcsón és gyorsan készülnek.

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGYEK!

Magyar ásványvízforgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Bathory-útca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorhaj ellen
Borszéki Főkút, kőszvény ellen — az
ásványvizek királya
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkalis savanyvíz —
Baross, vesebaj ellen

Borhegyi, hughyajtó — — — —
Bohóti, üdítő víz — — — —
Előpataki, sárgaság ellen — — — —
Felsőrákosi Mária, légszűrő ellen — — — —
Hargitaligeti, üdítő ital — — — —

Horgász, étvágygerjesztő — — — —
Kászónfőkút (Salutaris) jód és lithium
tartalmú — — — —
Répáti, égvényes ásványvíz — — — —
Székely-Selters, idült gyomorhajok ellen
Sztójka, cukorbetegség ellen — — — —

☛ Kérdezze meg az orvosát
és megtudja hogy a

természetes ásványvíz

☛ gyógyhatása és kellemes íze össze nem
hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

20—16

Főraktáros: EISLER LAJOS.

6345—1909.

Hirdetmény.

Szentes város úthálózatának revisiója befejeztetett, a revisióra vonatkozó műveletek, úgymint úthálózati térkép- és készített utak az 1909. évi augusztus 1-től bezárólag augusztus 31-ig terjedő 30 napon át a gazdasági tanácsnoki hivatalban közszemlére kitétettek, erről a város lakosságát értesitem azzal, hogy a közszemlére kitétt műveletek a hivatalos órák alatt betekintheők, azok ellen felmerült észrevételeiket a közszemlére kitétel ideje alatt a gazdasági tanácsnoknál előszóval, a központi ígató hivatalban pedig írásban előadhathják. Szentes, 1909-ik évi július 22-én.

Magyar
h. polgármester.

Somodi Jánosnak

a mentettbökénvben 25 hold földje, mely részben herés, a rajta lévő épületekkel, szőlős és gyümölcsös kerttel eladó, értekezni lehet a helyszínen 7. sz.

Eladó föld birtok.

Királyságon 22 hold, mellette Fábiánszélen 36 hold szántóföld, Mucsiháton 46 hold szántó, herés és kaszáló eladó. Értekezni lehet **Cserna Jánossal**, Sarkadi Nagy Antal-útca 2. sz. 2—2

Kiadó földek.

Dr. László Vilmos belsőecseri és kistókei földjei **haszonbérbe kiadók.** 2—1

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

2 csomag rendelésnél
portómentesség.

Egyedül kiváló vásárlási alkalom rövid-árúknak kereskedők és házalók részére. Szétküldés maganosoknak is.

**40—45 m. maradék
CSAK 16 K.**

Bluz-szövet (angol zefir) **80 cm.** széles, legújabb finom minta, **divatzefir** ruhák, blúzok és ingek részére, **kanavász** ággyathuzatokra (eleven színekben), **Oxford** férfiingekre (rendkívül tartós minőség), színtartó **anel** férfi és női fehérneműre, **kek vészon** konyhakötény és házi ruha részére. Maradék hossza 6—15 méter. Hibnélküliségért, moshatóságért és legjobb minőségért **az összeg azonnal visszaküldetik, ha az árú nem tetszik** ez esetben a csomag **bérmertelenül is elfogadjatik.**

Legkisebb rendelés egy postacsomag 40—45 m. utánvét mellett. Megrendelésnél a kiránt árúik is kiválasztható.

Stein S. vészon Nachod (Böhmen.)
szőrdője.

Ajánlok továbbá elcsérendő, a legfinomabb keletgyéhez való **fehértett rumburgi vészont** és **fehértett köppert alsóruhákhoz**, 10 méter tetszés szerint **összeváltatva 18 korona 50 fillér.**

Értesítés.

Értesítjük a nagyérdemű közönséget és a vendéglős és italmérő urakat, hogy a **Weisz-udvarban** (Kossuth-útca)

sörraktárt

létesítettünk, ahol állandóan raktáron tartunk **friss töltésű palack és hordós-söröket.**

Tisztelettel:

Dréher Antal

részv. tars. Kőbányai
söröződének képviselője.

24

Házhely eladás.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy gőzmalom mellett levő földemet **házhelyeknek** szándékozom eladni.

Értekezni lehet irodámban.

Szentes, 1909 július 26.
Tisztelettel

Szabó Mihály
takereskedő.

5—3

SAJÁT ÉRDEKÉBEN

8

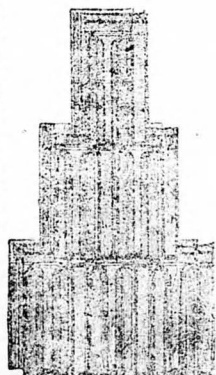
csak BOHN-féle

nagykikindai és zombolyai cserépet fogadjon el és utasítson vissza más silány minőségű cserépet, mert

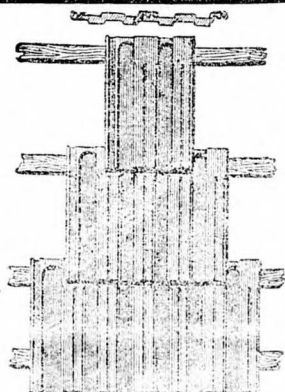
csak a BOHN-féle

cserépet jutányos, szép és szakszerű fedőanyag.

Tessék mintát és árjegyzéket kérni.

BOHN-CSERÉPGYÁR, Zsombolya.

Bohn kikindai cserépet.

Bohn zombolyai cserépet.